

MASARYKOVA UNIVERZITA

Pedagogická fakulta

Bulletin

Centra pedagogického výzkumu

Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity

2009

Editoři: Veronika Najvarová, Petr Knecht

Brno 2009

SBORNÍK PRACÍ PEDAGOGICKÉ FAKULTY
MASARYKOVY UNIVERZITY Č. 239
ŘADA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE Č. 39

Recenzenti: PhDr. Jana Doležalová, Ph.D.

Mgr. Jiří Havel, Ph.D.

Copyright © Masarykova univerzita, 2009

ISBN 978-80-210-5060-0

OBSAH

Úvodem (<i>Petr Knecht a Veronika Najvarová</i>).....	5
1. Projekty na PdF MU v roce 2009	7
Aktivity Centra pedagogického výzkumu PdF MU: pohled na rok 2008 a výhled na rok 2009	
Projekt LC 06046 Centrum základního výzkumu školního vzdělávání v poločase: zpráva o naplňování dílčího cíle 6 a 7 v letech 2006-2008 (<i>Petr Knecht, Petr Najvar, Tomáš Janík</i>)	
Oponentura projektu LC 06046 Centrum základního výzkumu školního vzdělávání	
Projekt GA ČR 406/06/P037 Didaktická znalost obsahu jako klíčový koncept kurikulární reformy – závěrečná zpráva (<i>Tomáš Janík</i>)	
Aktivity směřující k podpoře didaktického a kurikulárního výzkumu na PdF MU v roce 2009 (<i>Tomáš Janík</i>)	
Aktivity přesahující PdF MU 2009 (<i>Tomáš Janík</i>)	
Georg-Eckert-Institut für internationale Schulbuchforschung (<i>Tomáš Janko</i>)	
2. Pedagogický a oborově didaktický výzkum	31
Pedagogický a oborově didaktický výzkum v zahraničí (2006-2008) (<i>Tomáš Janík, Tomáš Janko, Petr Knecht, Milan Kubiato, Petr Najvar, Veronika Najvarová, Simona Šebestová</i>)	
Došlo do redakce 1. dubna (<i>Anděla Ravjan</i>)	
Postoje studentov vysokých škôl k netopierom (<i>Milan Kubiato, Pavol Prokop, Jana Fančovičová</i>)	
(Pedagogický) výzkum: zaklínadlo mocných (<i>Petr Knecht</i>)	
3. Učebnice a jejich výzkum	43
Výzkum učebnic na PdF MU (<i>Petr Knecht</i>)	
Učebnice jako kurikulární projekt: nonverbální prvky v učebnicích zeměpisu (<i>Tomáš Janko</i>)	
Vizuální prostředky v učebnicích německého jazyka pro výuku reáliím: disertační projekt (<i>Karolína Pešková</i>)	
Evropa v učebnicích dějepisu (<i>Jana Stejskalíková</i>)	
Recenze (<i>Barbara Žurmanová</i>)	
Zpráva o „Intenzivním programu EFEU“ – Patras 2009 (<i>Eva Ochrymčuková, Ivana Vaculová</i>)	
Informace z CPV	

4. Možnosti zkoumání výuky 63

Postoje studentů středních škol k využívání IKT na hodinách biologie

(Milan Kubiátka, Zuzana Haláková)

Strategie učení angličtině jako cizímu jazyku u žáků prvního stupně základní školy

(Ivana Hrozková)

Na vědecké stezce *(Josef Maňák)*

Zpráva z prekonference ECER 2009 ve Vídni *(Jana Zerzová)*

XVII. konference České asociace pedagogického výzkumu *(Jana Přikrylová, Marie Doskočilová)*

5. Projekty pedagogického výzkumu 75

Projekty pedagogického (a psychologického) výzkumu podpořené grantovou agenturou České republiky v letech 1999-2009 *(Tomáš Janík, Tomáš Janko)*

Postoje studentů a učitelů k učitelství jako profesi *(Marta Rybičková)*

Implementace evropské dimenze ve vzdělávání na primární škole (E-PLIPS) —

Zpráva o řešení projektu Evropské komise Comenius 2.1 *(Petr Knecht, Tomáš Janík)*

Po stezce k vrcholům, anebo do strže? *(Josef Maňák)*

Spolupráce Centra pedagogického výzkumu PdF MU s Výzkumným ústavem pedagogickým Praha *(Tomáš Janík)*

Recenze *(Ivana Hrozková)*

Zpráva z konference ECER 2009, Vídeň *(Simona Šebestová)*

Zpráva z Celofakultní mezioborové konference doktorských studijních programů PdF MU *(Kateřina Pěčková)*

3. mezinárodní konference o videotréninku interakcí VTI *(Dana Šmerdová)*

The Power of Video Studies in Investigating Teaching and Learning

in the Classroom III. – zpráva z workshopu *(Eva Minaříková, Sonia Šamalíková)*

Bulletin

Centra pedagogického výzkumu

Pedagogický a oborově didaktický výzkum v zahraničí (2006-2008)

Tomáš Janík, Tomáš Janko,
Petr Knecht, Milan Kubiato,
Petr Najvar, Veronika Najvarová,
Simona Šebestová

Úvodem

Profiluje-li se Masarykova univerzita jako výzkumná univerzita, je přirozené očekávat, že se její jednotlivé fakulty budou profilovat jako fakulty výzkumné¹⁾. Do jaké výzkumné oblasti má být situováno těžiště výzkumu prováděného na pedagogické fakultě, vyplývá ze samotného názvu fakulty. Očekávat od pedagogické fakulty zaměřenost na pedagogický výzkum, resp. na výzkum vzdělávání²⁾ je samozřejmostí do té míry samozřejmou, že se nelze nepozastavit nad tím, proč jsme se rozhodli vypracovat analýzu *Pedagogický a oborově didaktický výzkum v zahraničí (2006-2008)*.

Uvnitř tohoto čísla:

Pedagogický a oborově didaktický výzkum v zahraničí (2006-2008)

Došlo do redakce 1. dubna

Postoje studentů vysokých škol k netopierom

(Pedagogický) výzkum: zaklínadlo mocných

Zpracování této analýzy lze vnímat jako výraz snahy o koncepční přístup k výzvám i rizikům, s nimiž je Pedagogická fakulta MU v oblasti vědy a výzkumu konfrontována. Ale vraťme se k hlavnímu motivu tohoto úvodníku: Jak je to se zaměřeností PdF MU na pedagogický výzkum? Domníváme se, že Pedagogická fakulta má potenciál rozvíjet výzkum zejména v oblasti pedagogiky a oborových didaktik, přičemž významné přispění lze očekávat od absolventů a studentů doktorských studijních programů, které jsou na PdF MU realizovány. Současně se však ukazuje, že publikační aktivity oborových didaktiků zatím nejsou výrazněji směřovány do hlavních publikačních platforem pedagogické vědy (tj. do časopisů) a řešené projekty jsou spíše rozvojového než výzkumného charakteru. Zaměřuje se pedagogický a oborově didaktický výzkum realizovaný na PdF MU na nosná a relevantní výzkumná témata rozvíjená v zahraničí? Pokud ano,

¹⁾ Viz k tomu formulace z *Dlouhodobého záměru Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity do roku 2010*: „Fakulta bude intenzivně rozvíjet výzkumnou činnost. Vedle tradičního oborově orientovaného výzkumu vybuduje výzkumné centrum zaměřené zejména na problematiku výchovy a vzdělávání. ... Výzkum se bude vedle oborových témat orientovat i na didaktickou problematiku s cílem zvýšit prestiž oborově didaktického výzkumu. Fakulta bude systematicky připravovat výzkumné projekty a předkládat je ve významných grantových programech.“

²⁾ Jak uvádějí Mandl a Koppová et al. (2005, s. 1), „...výzkum vzdělávání se zaměřuje na problémy spojené s předpoklady, procesy a výsledky vzdělávání – uvnitř i vně (vzdělávacích) institucí – a to v průběhu celé životní dráhy jedince. Není explicitně přiřazen žádnému oboru, vyznačuje se svým vlastním metodickým přístupem. Příspěvky k výzkumu vzdělávání tedy nelze očekávat pouze od pedagogiky, ale také od oborových didaktik, od psychologie, od sociologie a do jisté míry také od ekonomie“. Lze tedy rozlišovat např. pedagogický výzkum vzdělávání, psychologický výzkum vzdělávání, sociologický výzkum vzdělávání, ekonomický výzkum vzdělávání, filozofický výzkum vzdělávání apod. Viz k tomu také přehledová studie: Janík, T. a kol. (2009).

zakládá to možnost napojit se do mezinárodní odborné komunity, realizovat mezinárodně srovnávací výzkumy, získat grantovou podporu pro výzkumy apod.

S ohledem na výše uvedené otázky byl formulován následující cíl analýzy: Podat aktuální systematický přehled výzkumných oblastí (témat) v pedagogice a oborových didaktikách v zahraničí a na jeho základě stanovit systémový soubor klíčových výzkumných oblastí (témat) pro budoucí výzkum, vývoj a inovace na PdF MU.

Metodický postup

Témata zahraničního pedagogického a oborově didaktického výzkumu byla identifikována na základě:

- Analýzy konferenčních témat a zaměření odborných sekcí nadnárodních asociací: European Educational Research Association (EERA), American Educational Research Association (AERA), European Association for Research on Learning and Instruction (EARLI).
- Analýzy studií publikovaných v letech 2006-2008 na stránkách mezinárodních odborných časopisů: European Educational Research Journal, Educational Research Review, Journal of Curriculum Studies, Language Learning, Journal for Research in Mathematics Education, International Journal of Science Education, Journal of Research in Arts, Journal of Teaching in Physical Education.

Výsledky

Analýza zaměřená na nadnárodní asociace pedagogického výzkumu³⁾

Na tematickou orientaci a trendy v zahraničním pedagogickém výzkumu lze dobře usuzovat na základě tematických sítí, zaměření konferencí, případně plenárních přednášek nadnárodních asociací, které se angažují v pedagogickém výzkumu. Lze je ukázat na příkladu tří asociací, které jsou v euro-americkém kontextu nejvýznamnější. Jde o dvě všeobecně zaměřené asociace s ambicí kontinentální – EERA a AERA – a dále o evrop-

³⁾Tato analýza se opírá o přehledovou studii: Janík, Pol, Rabušicová (2009).

skou asociaci zaměřenou na jednu z širokých tematických oblastí, jíž jsou didaktické otázky učení a vyučování – EARLI.

- V rámci Evropské asociace pedagogického výzkumu (European Educational Research Association – EERA) je v současnosti ustanoveno 27 sekcí: Kontinuální profesní rozvoj učitelů a vedoucích pracovníků škol; Odborné vzdělávání a výcvik; Kurikulární inovace realizované školami a učiteli; Inkluzivní vzdělávání; Děti a mládež v ohrožení a vzdělávání ve městech; Otevřené učení: média, prostředí a kultura; Sociální spravedlivost a interkulturní vzdělávání; Ekonomie vzdělávání; Hodnocení žáků; Výzkum učitelského vzdělávání; Zajišťování kvality a efektivita škol; Informační centra a knihovny v pedagogickém výzkumu; Filozofie vzdělávání; Komunity a jejich školy; Spolupráce ve výzkumu ve vzdělávání; Informační a komunikační technologie ve vzdělávání a výcviku; Historie vzdělávání; Komparativní pedagogika; Etnografie; Výzkum inovativních interkulturních učebních prostředí; Síť postgraduátů; Výzkum ve vyšším vzdělávání; Výzkum vzdělávací politiky; Výzkum dětských práv ve vzdělávání; Leadership ve vzdělávání; Otevřená síť; Didaktika: vyučování a učení.
- Americká asociace pedagogického výzkumu (American Educational Research Association – AERA) je členěna do 12 sekcí: Administrativa, organizace, leadership; Výzkum kurikula; Učení a výuka; Měření a metodologie výzkumu; Poradenství a rozvoj lidských zdrojů; Historie a historiografie; Sociální kontext vzdělávání; Evaluace škol a rozvíjení programů; Pedagogika v profesích; Postsekundární vzdělávání; Vyučování a učitelské vzdělávání; Vzdělávací politika. Ty se dále člení do sekcí, jichž je kolem dvou set.
- Uvnitř specifitěji zaměřené Evropské asociace pro výzkum učení a vyučování (European Association for Research on Learning and Instruction – EARLI) pracuje na dvě desítky

sekcí: Hodnocení a evaluace; Porozumění textu a grafikám; Konceptuální změna; Vyšší vzdělávání; Individuální odlišnosti v učení a ve výuce; Výukový design; Učení se a výuka s počítači; Motivace a emoce; Fenomenografie a variační teorie; Sociální interakce v učení a ve výuce; Vyučování a učitelské vzdělávání; Psaní; Morální a demokratická výchova; Učení a profesní rozvoj; Speciální vzdělávací potřeby; Metakognice; Kvalitativní a kvantitativní přístupy k učení a k výuce; Pedagogická efektivita; Náboženská a duchovní výchova; Učení podporované počítačem.

Pohled na zaměření aktivit jednotlivých sekcí umožňuje ukázat i na některé obecnější tendence. Obsahové odlišení 27 sekcí EERA naznačuje, že celkově jde o poměrně široké tematické rozpětí. Vymezení jednotlivých sekcí má blízko k tradičním tématům, méně často se v sekcích explicitně odráží řada současných a budoucích výzev společnosti, a tedy i výchovy a vzdělávání. Převažující tradiční tematická vymezení, např. historie pedagogiky, filozofie pedagogiky, didaktika, srovnávací pedagogika, výzkum učitelského vzdělávání apod., jsou doplněny skupinou sekcí, které se zaměřují na témata, jež se etablovala v pedagogickém výzkumu většinou v posledních několika desetiletích (etnografie, inkluzivita, další vzdělávání učitelů a vedoucích pedagogických pracovníků, kvalita a efektivita škol, vzdělávací politika, otevřené učení apod.). Přesahy směrem k tématům, jež lze považovat za témata relativně nová (celoživotní učení, průniky formálního, neformálního a informálního učení, evropská dimenze apod.) se ve vymezeních sítí EERA zatím explicitně neobjevují. Navzdory tomu se však v řadě z těchto sítí pod tradičním vymezením řeší aktuální obsahy. Je přitom zřejmé, že tradice a čerstvé výzvy „nové Evropy“ a dnešního světa se i zde setkávají a kloubí specifickým způsobem.

Dokladem toho, že nová témata nemohou zůstat na půdě EERA zcela opomenuta, jsou tematická zaměření nedávných plenárních vystoupení na některých konferencích této asociace: vysoké

školy a evropský regionalismus, způsoby myšlení o vzdělávání a výchově v Evropě (2000), sociální reflexe a praktická a profesní relevance pedagogického výzkumu v Evropě, rozmanitost (jazyková, kulturní a jiná) (2001), hodnocení kvality pedagogického výzkumu (2002), vzdělávání a znalostní ekonomiky, globalismus, (2005), plurikulturalismus a plurilingvismus v Evropě (2006).

Poněkud jiná je situace v AERA. Tematická vymezení některých z jejích 12 sekcí explicitně směřují ve shodě s dobovým diskursem pedagogiky širěji – např. k sociálnímu kontextu vzdělávání, ke vzdělávání v různých profesích (nejen v učitelské), k poradenství a k rozvoji lidských zdrojů. Souvislosti s celoživotním učením realizovaným v řadě oblastí společenského života, stejně jako souvislosti s kontextem, v němž se pedagogický výzkum a vzdělávání odehrávají, jsou zřetelné. Na velkou šíři a rozmanitost zájmů pedagogických výzkumníků ukazuje 165 speciálních zájmových skupin ustavených v rámci AERA.

Velmi cenným zdrojem, který naznačuje rozdíl mezi situací v Evropě a v USA, jsou hlavní témata konferencí AERA: pedagogický výzkum a veřejný zájem (2006), demografie a demokracie v době akontability (2005), podpora zviditelnění a důvěryhodnosti pedagogického výzkumu (2004), akontabilita pro kvalitu vzdělávání (2003), validita a hodnoty v pedagogickém výzkumu (2002). Vedle toho se řeší i další témata, např. Na prahu 21. století: výzvy a příležitosti (2000), a hodně prostoru se dostává i tématu výchovy a demokracie. Z uvedeného je zřetelně vidět, jak silně, silněji než v Evropě, je americká platforma pedagogického výzkumu orientována na vnější prostředí a patrně je na něm i více závislá.

Ukazuje se, že pedagogický výzkum v Evropě i v Severní Americe věnuje pozornost soudobým, širokým a komplexním otázkám výchovy a vzdělávání. Činí tak s různou mírou pozornosti k jednotlivým oblastem a s různou mírou ohledu na vnější prostředí. Aktivity v rámci EERA ukazují na vliv tradice a na postupné otevírání se evropského pedagogického výzkumu novým tématům i širšímu prostředí, v němž je výzkum realizován. Aktivity AERA jsou

zřetelněji orientovány na soudobé trendy vývoje a na vnější prostředí pedagogického výzkumu. Srovnání do jisté míry naznačuje větší rozsah zájmů, ale i dynamičnost aktivit v rámci Americké asociace pedagogického výzkumu, pokud jde o explicitně vyjádřené tematické priority. Pedagogický výzkum tam věnuje více pozornosti kontextu, v němž je realizován (zejména politickému a ekonomickému), v případě pedagogického výzkumu v rámci EERA není toto hledisko tak významné. Tyto i další podobnosti a rozdíly ukazují mimo jiné i na vliv kulturních, historických, politických a dalších tradic prostředí, v němž se pedagogický výzkum uskutečňuje.

zejména v přírodovědných předmětech (biologie, chemie, fyzika, v menší míře i geografie). Další tematickou oblastí je zkoumání postojů (k přírodním vědám, k vybraným tématům přírodovědných předmětů apod.). Bývají publikovány i studie, které zkoumají přírodovědnou gramotnost. V některých číslech se objevily i příspěvky řešící problematiku zavádění ICT do výuky.

<http://www.ingentaconnect.com/content/routledg/tсед>

Časopis *Journal for Research in Mathematics Education* je vydáván od roku 1969, každý ročník je tvořen pěti čísly, přičemž každé číslo obsahuje 3 – 4 studie. V letech 2006-2008 se na jeho stránkách objevovala tematika kurikula (kurikulum založené na standardech, efekty předškolního matematické-

EERA	AERA	EARLI
historie pedagogiky; filosofie pedagogiky; didaktika; srovnávací pedagogika; výzkum učitelského vzdělávání; etnografie; inkluzivita, další vzdělávání učitelů a pedagogických pracovníků; kvalita a efektivita škol; vzdělávací politika; otevřené učení; plurikulturalismus a plurilingvismus v Evropě; vzdělávání a znalostní ekonomiky, globalismus; hodnocení kvality pedagogického výzkumu; sociální reflexe a praktická a profesní relevance pedagogického výzkumu v Evropě, rozmanitost (jazyková, kulturní a jiná); vysoké školství a evropský regionalismus, způsoby myšlení o vzdělávání a výchově v Evropě	sociální kontext vzdělávání; vzdělávání v různých profesích; poradenství; rozvoj lidských zdrojů; pedagogický výzkum a veřejný zájem; demografie a demokracie v době akontability; podpora zviditelnění a důvěryhodnosti pedagogického výzkumu; akontabilita pro kvalitu vzdělávání; validita a hodnoty v pedagogickém výzkumu	hodnocení a evaluace; porozumění textu a grafikám; konceptuální změna; vyšší vzdělávání; individuální odlišnosti v učení a ve výuce; výukový design; učení se a výuka s počítači; motivace a emoce; fenomenografie a variační teorie; sociální interakce v učení a ve výuce; vyučování a učitelské vzdělávání; psaní; morální a demokratická výchova; učení a profesní rozvoj; speciální vzdělávací potřeby; metakognice; kvalitativní a kvantitativní přístupy k učení a k výuce; pedagogická efektivita; náboženská a duchovní výchova; učení podporované počítačem

Tab. 1: Tematické a oborové zaměření nadnárodních výzkumných asociací

Analýza zahraničních odborných časopisů

Časopis *International Journal of Science Education* je zařazen mezi časopisy SCI. Ročně vychází 15 čísel, z nichž alespoň dvě jsou monotematická. Monotematická čísla mohou být zaměřena úzce oborově (např. vyučování chemie), či mohou pokrývat širší oblast (např. neformální vzdělávání). V průběhu sledovaného období bylo publikováno 244 článků. Časopis si již při svém vzniku vytyčil tematickou linii, kterou více méně stále naplňuje. Jedná se o oblast zkoumání porozumění učivu,

ho kurikula, výzkum učebnic, překryv projektovaného a realizovaného kurikula), procesuální stránky výuky (vyučování a učení v první třídě, reformy vyučování matematice, návrat k procedurálním znalostem) a objevovaly se i studie zaměřené na žáka (pomalejší žáci a rychlejší ICT prostředky, rozdíly mezi žáky v matematice). Nechyběly ani studie věnující se vzdělávání (budoucích) učitelů matematiky (nová černá skříňka: výuka matematiky u studentů učitelství matematiky). Z obsahových prvků ležel důraz na výuce zlomků a geometrii. Co se týče metodologie, převažovaly případové studie a kvantita-

tivní studie učebních výsledků žáků.

http://my.nctm.org/eresources/archive.asp?journal_id=1

Časopis *Journal of Curriculum Studies* ve sledovaném období publikoval odborné studie spadající do více než 50 tematických oblastí. Jeho tematický záběr je tedy poměrně široký a není možné jej označit za časopis, který přistupuje ke kurikulu pouze jako k souboru dokumentů bez širších souvislostí, které mohou podobu kurikula ovlivňovat (výuka, podmínky a aktéři vyučovacího procesu). Nejvíce zastoupenou tematickou oblastí je tvorba kurikula a jeho inovace (curriculum development and curriculum innovation) jednak v rámci tzv. průřezových témat (výchova k demokracii a občanství, multikulturní výchova, environmentální výchova, výchova k hodnotám) a jednak v rámci dlouhodobě etablovaných vyučovacích předmětů (přírodní vědy, historie, jazyky, informatika). Časopis poskytuje výraznější prostor také příspěvkům s tematikou spravedlivosti a rovného přístupu ke vzdělání, výzkumu učebnic (zejména obsahovým analýzám učebnic) a profesní přípravě učitelů (Pedagogical Content Knowledge, Teacher Beliefs, Teacher Perceptions, Teacher Behavior, Teacher Education aj.).

<http://www.ingentaconnect.com/content/0022-0272>

Studie publikované v časopise *Learning Languages* (2006 – 2008) se zaměřují především na témata osvojování druhého/cizího jazyka (Second language acquisition) ve vztahu k různým ovlivňujícím faktorům (věk, podobnost mezi mateřským a cizím jazykem, neurokognitivní vývojové faktory atd.), učební strategie (např. strategie osvojování slovní zásoby, strategie uplatňované při porozumění čtenému textu atd.), pragmatická kompetence a faktory ovlivňující její rozvoj. Velká pozornost (monotematické číslo) byla věnována problematice testování a hodnocení v cizím jazyce.

<http://www3.interscience.wiley.com/journal/117984950/toc>

Časopis *European Educational Research Journal* je vydáván od roku 2001, každý ročník tvoří čtyři čísla, přičemž každé číslo obsahuje cca 6 studií. V letech 2006-2008 na jeho stránkách dominovala zejména tematika vzdělávací politiky (studie zabývající se různými aspekty vzdělávací politiky na národních úrovních i záležitosti celoevropské vzdělávací politiky) a problematika řízení ve školství. Objevily se však i studie věnující se problematice kvality ve vzdělávání či sociálním aspektům ve vzdělávání. Ze vzdělávacích stupňů ležely nejčastěji v ohnisku zájmu univerzitní a celoživotní vzdělávání. Nechyběly studie věnující se pedagogickému výzkumu v obecné rovině (metodologické otázky, metaanalýzy). Ve sledovaném období vyšlo několik monotematických čísel, věnovaných například vybraným didaktickým paradigmatům či problematice multikulturalismu a diverzity ve vzdělávání. Je zajímavé, že i studie zaměřené výhradně na české prostředí jsou zpracovávány zahraničními autory (např. Dana Moree, Cees Klaassen & Wiel Veugelers: Teachers' Ideas about Multicultural Education in a Changing Society: the case of the Czech Republic).

<http://www.worldwords.eu/eeerj/content/maincontents.asp>

Časopis *Educational Research Review* je vydáván od roku 2006, každý ročník je tvořen dvěma čísly, přičemž každé číslo obsahuje přibližně 5 studií. V letech 2006-2008 se na jeho stránkách objevovala tematika psychologických aspektů ve vzdělávání (motivace, kognice, metakognice), problematika miskonceptů a prekonceptů a témata učitelova jednání, učitelské profese a učitelského vzdělávání. Stranou pozornosti neležela ani témata vztahující se k edukaci v primárním a sekundárním vzdělávání (učební strategie, role žákovského jazyka, sociálně patologické jevy apod.).

http://www.elsevier.com/locate/journaldescription.cws_home/706817/description#description

Studies in Art Education je recenzovaný čtvrtletní časopis, který informuje o kvantitativním, kvalitativním, historickém a filosofickém výzkumu v umělecké výchově/vzdělávání (art education). Zabývá

Doména	Hlavní výzkumná témata
jazyková	osvojování cizího jazyka ve vztahu k různým faktorům, učební strategie, pragmatická koncepce a faktory ovlivňující její rozvoj, testování a hodnocení v cizím jazyce apod.
matematická	kurikulum, procesuální stránky výuky, výkonnost žáka, vzdělávání budoucích učitelů matematiky, metodologické studie apod.
přírodovědná	porozumění učivu, zkoumání postojů, přírodovědná gramotnost, zavádění informačních a komunikačních technologií do výuky apod.
společenskovední	sociální aspekty ve vzdělávání, didaktická paradigmatata, multikulturalismus, diverzita ve vzdělávání, psychologické aspekty ve vzdělávání, prekoncepty, učitelská profese, učitelské vzdělávání
uměnovědní	teorie a praxe umělecké produkce, kritiky, estetiky, dějin umění, kurikula, výuky a evaluace apod.
tělovýchovná	vzdělávací dokumenty a programy, motivace a postoje žáků k tělesné výchově, rozvoj motorických dovedností, vztah k tělesné aktivitě, gender, profesní rozvoj učitelů apod.

Tab. 2: Přehled hlavních výzkumných témat (zahraniční časopisy)

se zkoumáním teorie a praxe v oblasti umělecké produkce, kritiky, estetiky, dějin umění, kurikula, výuky a evaluace. Ve studiích lze nalézt zprávy o aplikovaném výzkumu z oblasti antropologie, vzdělávání, psychologie, filosofie a sociologie.

<http://www.highbeam.com/Studies+in+Art+Education/publications.aspx>

Journal of Teaching in Physical Education je vydáván od roku 1981. Každý ročník je tvořen čtyřmi čísly časopisu. Počet studií se v jednotlivých číslech liší, pohybuje se od 4 do 10. Na stránkách časopisu se v rozmezí let 2006-2008 objevuje problematika vzdělávacích dokumentů a programů pro výuku tělesné výchovy, tematika faktorů ovlivňujících motivaci a postoje žáků k tělesné výchově. Pozornost je věnována i faktorům ovlivňujícím rozvoj motorických dovedností a vztah k tělesné aktivitě. Vyskytují se však i příspěvky zabývající se např. faktorem zábavy, problematikou genderu, či vyhledáváním pomoci učitele žáky v tělesné výchově. Monotematická čísla časopisu se orientují na profesní rozvoj učitelů apod.

<http://www.humankinetics.com/JTPE/bissues.cfm>

Literatura

Dlouhodobý záměr Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity.

JANÍK, T. a kol. *Kurikulum – výuka – školní klima – učitelské vzdělávání. Analýza nálezů českého pedagogického výzkumu (2001-2008)*. Brno : MU, 2009.

JANÍK, T.; POL, M.; RABUŠICOVÁ, M. Pedagogický výzkum v zahraničí. In PRŮCHA, J. (ed.) *Pedagogická encyklopedie*. Praha : Portál, 2009 (v tisku).

MANDL, H.; KOPP, B. (Hrsg.) *Impulse für die Bildungsforschung: Stand und Perspektiven*. Berlin : Akademie Verlag, 2005.

Došlo do redakce 1. dubna

Anděla Ravjan

V rámci přípravy disertační práce se mi dostalo jedinečné příležitosti strávit uplynulý semestr na *Katedře edukace* Fakulty pedagogiky Univerzity ve Vemětodorsku ve východním Osterstánu. V této krátké zprávě, která v mnoha ohledech navazuje na zprávu z mé předchozí stáže (Ravjan 2008), bych se ráda stručně věnovala nejnovějším trendům ve financování pedagogického výzkumu a jejich důsledkům pro práci pracovníků tamní fakulty.

V souvislosti s transformací způsobu financování výzkumu v rámci Vemětodorské univerzity dochází na státní úrovni ke změnám ve způsobu hodnocení výsledků výzkumu. Po desetiletích strávených ve sféře vlivu Sovětského svazu totiž první konfrontace se zahraničním výzkumem poukázaly na zásadní disproporce v kvalitě zejména v oblasti společenskovedního výzkumu. V doméně edukačních věd je snad tato disproporce nejzřetelnější, což je zřejmě dáno tím, že pedagogika – jako věda